

قیامت - قائم - قیوم

محمد افنان

قیامت، مصدر فعل ثلاثی (قام - یقوم) است و اگر چه اول بار در قرآن کریم برای روز بازپسین به کار رفته است، ولی مفهوم آن (Resurrection) سابقه در ادیان سابقه دارد. لفظ قیامت در آثار ادبی عرب نیز متداول بود و به طور مثال در خصوص گریه وزاری شدید، لفظ قیامت در آثار به صورت قیامة الآماق آمده است.

در قرآن مجید که قیامت مفهوم خاص خود را دارد و بالغ بر هفتاد بار این اصطلاح در سوره‌های مختلف قرآنی آمده و سه سوره الواقعة (۵۶) الحشر (۵۹) و سوره القیامة (۷۵) عنوانشان هم درباره قیامت است.

موضوع قیامت همواره در ذهن عموم به طور مشتبه برای روزی مخصوص در آخرالزمان یاد شده که همه مردگان با جسم خاکی از قبر برمی‌خیزند و به حساب آنها رسیدگی الهی می‌شود.

در دور اسلام، تا آنجا که نگارنده مطلع است، تنها کسی که مفهوم حقیقت قیامت را متذکر و متوجه شده، مولوی، عارف معروف صاحب کتاب مثنوی است که در دفتر ششم می‌فرماید:

زاده‌تان نیست احمد در جهان	صد قیامت بود انــــدر او عیان
ز قیامت را همی پرسیده‌اند	کز قیامت (قیام تو) تا قیامت راه چند
با زبان حال می‌گفتی بسی	که ز محشر حشر را پرسد کسی؟

بیان مفهوم و معنی حقیقی (قیامت)، اول بار در آثار حضرت نقطه اولی آمده است که در باب هفتم از واحد دوم بیان فارسی چنین می‌فرماید:

«فی بیان یوم القیمة ملخص این باب آن که مراد از یوم قیام، یوم ظهور شجره حقیقت است» سپس شرحی مبسوط در باره قیامت می‌فرماید و مخصوصاً تأکید بر این که مبادا در یوم قیامت بیان از شناسایی مظهر معبود محروم مانید.

قائم، اسم فاعل است و با آن که مکرر در قرآن آمده، خصوصیتی ندارد ولی در شیعه اثنی عشری نام دیگری برای مهدی موعود است که همواره انتظار ظهور او را داشته و دارند ولی در هنگام ظهور او که به نام نقطه اولی اظهار امر فرمود، از قبول حقیقت استنکاف کردند.

اما قیوم در قرآن کریم، جز اسماء الهی است و فقط سه نوبت همراه اسم حیّ به صورت حیّ قیوم آمده. قیوم صفت مشبّهه است و دلالت بر دوام و ابدیت دارد و چون حقّ جلّ جلاله از حیث ذات و صفات غیر قابل وصول و شناسایی است، اصطلاح قیوم به مظهر ظهور او راجع و در امر مبارک بهائی قیوم اصطلاح دیگری است که در باره مظهر کلی الهی یعنی حضرت بهاء الله معمول است.

تفسیر سوره یوسف قرآن، اثر نازل از قلم حضرت نقطه هم عنوانش احسن القصص و قیوم الاسماء است.